

Collegial-Tidende

for

Danmark og Norge.

Med Kongeligt allernaadigst Privilegium.

Nr. 13. Den 29 Marts 1800.

Trykt i Kjøbenhavn hos Direktør Johan Frederik Schultze.

Undertegnede ere Redaktører, Forlæggere og Udgivere af denne Tidende:

Christian Knudsen. Peter Johan Monrad.
CancelliesRaader og Assessorer i det danske Cancellie.

Offentlig Foranstaltning.

Al denne Tidendes No. 13 for 1798 er det Læserne bekendt, at Hs. Majestæt havde, under 14 Febr. s. A., paa General-Postamtets Forespilling approberet, at der maatte gøres et Forsøg i Aarene 1798 og 1799 med, i nogle Maaneder af Aaret at lade de til Jylland bestemte Breve, som befordres med den fra Kjøbenhavn om Lø-verdag Aften afgaaende Brevpost udtage i Odense, og derfra afgaae med en særskildt Post til Veile, og at man ventede ved dette Forsøg at opnaae, at Posten kunde i Sommermaanederne indtræffe i Aalborg hver Tirsdag Morgen, istedet for, at den ellers ikke kommer dertil førend Tirsdag Middag eller Estermiddag, og hvilken tidligere Ankomst er af megen Bigtighed, da Posten igjen

af

afgaaer derfra om Tirsdag Estermiddag Kl. 4, ligesom og Forsøget i ethvert Tilfælde maatte bevirke dette Gode, at de øvrige Steder i Jylland, paa denne Side Aalborg, erholdte en forholdsmaæssig længere Tid til at besvare besvare deres Breve.

Det forommældte Forsøg er i Aaret 1798 udsaldet efter Forventning, da Posten, efter de med samme følgende Timesedler, er ankommen til Aalborg, om Tirsdagen 4 Gange førend Kl. 6 om Morgenens, 2 Gange Kl. 6, 4 Gange Kl. 7, 9 Gange imellem 7 og 9 om Formiddagen, 6 Gange imellem 9 og 11 og ikkun 2 Gange imellem Kl. 1 og 1½ om Estermiddagen.

I Aaret 1799 har Forsøget derimod ikke saa aldeles opnaaet sin Hensigt; Posten er da, efter Timesedlerne, ankommen til Aalborg:

5 Gange førend Kl. 8 om Morgenens.

8 Gange imellem Kl. 8 og 11.

2 Gange imellem Kl. 10 og 11.

Samt 7 Gange efter Kl. 11.

General-Postamtet har imidlertid troet, at Forsøgets Udsald i det sidstbenævnte Aar ikke kunde komme i Betragtning til at bestemme, om den forommældte nye Post-Indretning burde vedblive eller ikke, thi, formedelsk den i forrige Aar vedvarende lange Vinter, vedbleve Befene at være flette langt ud paa Sommeren, ligesom det vaade Veir ogsaa begyndte tidligere i Esteraaret end

sad-

sædvanligt, hvoraf Posternes langsommere Gang var en Følge.

Med denne Anmærkning har General-Postamtet altsaa indstilt til Hs. Majestæts Resolution, om ikke den forommeldte særskildte Post maatte fremdeles vedblive, og det har derpaa behaget Allerhøiøstsamme, under 7 d. M., at resolve saaledes:

”Vi autorisere allernaadigst Vor General-Postamt til, for Fremtiden, i saa mange Maanedes af Aaret, som det ansees gavnligt, at lade de til Jysland bestemte Breve, som forsendes med den om Løverdags Aften fra Kjøbenhavn afgaaende Brevpost, udtage i Odense, og dersfra afgaae med en særskildt Post til Veile.”

Forgivning.

Under 19 d. M. er igjennem det kongelige General Land-Oekonomi- og Commerce-Kollegium udfærdiget en Plakat angaaende Vedblivelsen af de Understøttelser for Skibes Udrustning til Robbe- og Hvalfiskfangsten i Strat-Davis og ved Spitsbergen. Dens væsentlige Indhold er følgende: At Hs. Majestæt til fremdeles Understøttelse for Skibes Udrustning fra Havnene i Allerhøiøstsammes Stater til Robbe- og Hvalfiskfangsten i Strat-Davis og ved Spitsbergen har fundet for godt, at bevilge en saadan Forlængelse for den Tid, til hvilken Hs. Majestæt ved Plakaten af 12 Novbr. 1794 havde ind-

fræn-

Præmfet Udbetalingen af en ved samme Plakat tilføjet Udrustningspræmie af 8 Rdlr. for hver Kommercelskib af de dertil udrustede Skibes Drægtighed; saa at denne Præmie, hvilken, i Følge hiin allerhøieste Bestemmelse, ikkun gjældte indtil den 13 Oct. sidstafvigte Aar, endnu i tre paa hinanden følgende Aar, fra bemældte 13 Octbr. 1799 beregnet, maa udbetales med 8 Rdlr. pr. Commerce-Skib, indtil 130 Skibers Drægtighed udi hvert Skib, for alle de Skibe, som fra Havnene i Kongerigerne Danmark og Norge udsendes, for Undersaatternes egen eller deres og Medindteressenteres Regning, til Hval- og Robbesfangsten i Strat. Davis eller ved Spitsbergen; dog at Vedkommende, som ville tage Deel i disse Præmier, paa det nøieste holde sig efterrettelige de Betingelser og nærmere Bestemmelser, som ere fastsatte ved Plakaterne af 13 Octbr. 1784 og 18 Dec. 1789, hvorimod Hs. Majestæt ogsaa vil forunde hans Kjære og troe Undersaatter en Forlængelse i tre paa hinanden følgende Aar af de øvrige Understøttelser og Opmuntringer, som ellers i forbemældte Plakater, under Jagttagelse af de derved anbefalede Forfærister, ere bevilgede for deslige Skibes Udrustning paa Hval- og Robbesfangsten.

F u n d a t i o n .

Nogle Indvaanere paa Yttre og Øvre Borsen, i Dybvaags Sogn, under Christianssand Stift, have imellem sig oprettet en Fundats til en ny Skole, som de ved

fri.

frivillige Sammenfud, paa egen Bekostning, ville lade opbygge til Bolig for Skoleholderen. For at give denne Indretning Varighed, have Stifterne, ved at sammenfude en Kapital af 2000 Rdlr., givet Skolevæsenet sammesteds en fast Fond, og desuden, i den til Hs. Majestæts Konfirmation indsendte Fundats, vedtaget for sig og efterkommende Indvaanere, samt for Søfarende fra Nttre og Nvre Borsen følgende Bestemmelser:

- 1) Der skal af hvert der hjemmehørende og farende Skib betales 1 Sk. af hver Kommerce-Læst, som Skibet er dragtigt.
- 2) Enhver Skipper og Styrmand, som farer med bemældte Skibe, skal betale 1 Sk. af hver Rixdaler, som paa Reisen er fortjent, som Hyre eller Maanedspenge, samt enhver Baadsmand, Tømmermand, Matros og Jungmand ligeledes $\frac{3}{4}$ Sk. af hver Rdlr.
- 3) Skolen skal bestyres af en General-Kommission, bestaaende af Nttre og Nvre-Borsens Indbyggere (saa mange som have Eiendom af Jord, Skib og Huus), Sognepræsten, Fogden og Sørenskriveren. Hvad denne Kommission, der samles een Gang om Aaret, beslutter, i Henseende til det, som vedkommer Stedets Skole, Skoleholderen samt Skolebørnene, skal uden videre være gjældende, saa at denne Skole, og alt hvad dermed faaer i Forbindelse, ikke skal staa under Stifts-Revisor, Stifts-Direktionen, Amtmanden, Herredsprovsten eller anden Opsigt, men alene under

under General-Kommissionen, som ikke maa kræves til videre Regnskab end det, som i Skole-Protokollen aarligt indføres.

- 4) General-Kommissionen udvælgner, iblandt Borsæns Indbyggere, 2de Mænd til Skoleforstandere, som i 3de Aar skulle vedblive dette Ombud. Disse skulle indkræve Skolens Renter, haandthæve dens Rettigheder, holde Regning over Indtægt og Udgift, indkræve og udsætte Skolens Kapitaler, samt aarlig aflægge Regnskab for General-Kommissionen.
- 5) Skoleholderen antages af Sognepræsten, efter Overlæg med Forstanderne, og med deres Samtykke. Hans Løn bestemmes af General-Kommissionen efter hans Duelighed, især om han tillige giver Undervisning i Navigationen.
- 6) Skoleholderen skal føre en af Forstanderne authentifieret Protokol over Skolebørnenes Navne, Alder, Tiden naar de indkomme og udgaae af Skolen, samt hvad de imidlertid lære. Denne Protokol eftersees til visse Tider, da Børnene overhøres af Sognepræsten, i Nærværelse af Forstanderne, samt saa mange Forældre, som kunne og ville være tilstede.
- 7) General-Kommissionen skal tilsee, at Skolen i det forgangne Aar har nydt sine Renter og andre Indkomster, samt vaage over, at Kapitalen, som nu havees eller ved nye Gaver maatte foreges, bliver i Sikkerhed.

- 8) Ligesom ingen af Skolens Obligationer maa til Ting aflyses og udslættes af Pantebøgerne, med mindre den er qvitteret af begge Forstanderne og Sognepræsten; saaledes ere ogsaa Forstanderne forbundne til, naar Kapitaler ere opsagte, at opbyde samme til Udlaan, samt underrette Sorensriveren om Opsigelsen, paa det at han tillige kan sørge for Pengenes Udsættelse.
- 9) Paa samme Maade forholdes i Henseende til Gaver eller Bespareser, som maatte vindes for Skolen.
- 10) General-Kommissionen har Ret til, naar Indkomsterne tillade det, ved smaa Præmier at opmuntre saavel Skoleholderen som Børnene.
- 11) Endeligen bør den sørge for, at Skolebygningen, paa Skolens Bekostning, holdes i brugbar Stand.

I øvrigt have Stifterne ansøgt om, at Institutets nuværende eller i Tiden erholdne Kapitaler maae fritages for $\frac{1}{4}$ Procent Skats Svarelse og andre Byrder.

Efter at Cancelliet, i Henseende til denne Fundats, havde ført Brevverling med Rentekammeret, Oekonomi- og Commerce-Kollegium, samt General-Toldkammeret, er samme, under 28 Juni s. A., af Hs. Majestæt gratis konfirmeret, dog saaledes, at Biskoppen forbeholdes, i Følge hans Embed, Overopsynet i Hensigt til Ungdommens Underviisning og det dermed forbundne; og har Hs. Majestæt tilladt, at $\frac{1}{4}$ Procent Skattens Beløb af Skolens Midler, efter de herom Hvergang til Finantskassé-Direktionen indsendende specielle

cielle Qvitteringer for sammes Betaling til Kongens Kasse, deraf igjen maa foranstaltes udbetalt til Vedkommende.

Blandede Efterretninger.

§ Anledning af en indkommen Forespørgsel, om ikke Skifte- og Overformyndervæsenet paa Præsternes beneficerede Gods i Danmark henhører under Amtmandens Opsigt, og om de dertil henhørende Protokoller aarligen skal frevises for ham, har det danske Cancellie, under 15 d. M., tilfrevet Biskoppen over Aalborg Stift, at Geistlighedens civile Skifteforvaltning og Overformynderi i alle Henseender vedkommer Amtmanden, og at Biskoppens Opsigt alene strækker sig til den geistlige Skifte-Jurisdiktion, for hvilken Herredsprovsten har Skifte-Protokollen i sin Væge.

Naagtet den kongelige Indbydelse til mindelige Foreninger imellem Tiendeydere og Tiendetagere, dat. 18 Marts 1796, dens 2 §. tillader, at Qvæg- og Smaaredsels-Tiden maa tillige indbefattes, under eet, i Foreningerne om Afgiften for Koriendienden, befindes det dog, at adskillige Tiende-Foreninger alene nævne Korn- og Qvæg-Tienden, uden tillige at nævne noget om den saaledede Smaaredsel.

Da nu saadan Mangel af nølagtig Bestemmelse letteligen kan give Anledning til Misforstaaelse og Uvis-
hed

hed om, hvad enten saadan Smaaredsel skal ansees at være indbesattet under den afforderede Afgift for Tienden, eller den fremdeles skal, ligesom forhen, ydes in natura; saa har det danske Cancellie, under Dags Dato, tilskrevet samtlige Biskopper og Amtmænd i Danmark, at, i Følge ovenmældte kongelige Indbydelse, bør den saakaldte Smaaredsel udtryffeligen nævnes i alle Tiendeforeninger saaledes, at det tillige nøiagtigen bestemmes, om samme er indbesattet under den afforderede Afgift for Tienden.

Formedelst en i Bondestanden sjelden Læselyst, og udmærket god Villie til at tjene og gavne sine Medmennesker, har Odelshonden Sivert Knudsen Narflot, af Ørstens Sogn paa Sundmør i Norge, kjendt en aldeles uformuende Mand, Tid efter anden samlet sig til Eiendom en Deel Bøger, hvoraf nogle udmærket gode, hvis Antal beløber sig til 114 Bind og kan ventes end videre forøget, foruden adskillige brugelige Landkort og endeel Mineralier og Vexter. Allerede i Aaret 1797 bestemte han disse Bøger til et frit Laanebibliothek for Ørstens Sogn, i det Haab at kunne i Tiden ogsaa gjøre Bolders Sogns Indbyggere deelagtige i dette Gode. Ogsaa har han selv, hvor han hos Ungdommen eller andre sporede nogen Lærevillighed, gjort sig en Fornøielse af at yde dem sin Veiledelse, ved efter Egne at meddele dem

dem af sine Kundskaber i Landhuusholdning, Naturhistorie, Geografi og Astronomi, og, deels ved Udlaanet af sine Bøger, deels ved Foreviisningen af sin saa kaldte mindre Natural-Lades Indhold, opvakt hos Sognets Beboere en ualmindelig Læse- og Lærelyst. For at lette Læserne Erhvervelsen af Kundskab om de i Natural-Laden henlagte Produkters Naturhistorie, Tilberedning, Brug og Nytte, har han selv opsat en alfabetisk Fortegnelse over dem, med idelig Henviisning til de derom handlende Paragrafer i Tychsens chemiske Haandbog eller Mangors Landapothek, hvilke tvende Bøger ere i Bibliotheket.

For at denne til offentlig Gavn sigtende Indretning ogsaa efter Stifterens Død kunde vedvare, har ovennævnte S. R. Marslot, under 15 Juni 1799, og, da han derpaa er bleven beklædt til Lensmand over Bolders Eikbrede, og af den Marsag er bleven Eier og Beboer af Gaarden Egsæt, hvorhen hans Bogsamling med ham er flyttet til Udlaan ogsaa for Bolders Sogns Almue, ved senere Bestemmelser af 17 Octbr. s. A., søgt om kongelig Konfirmation paa en for dette Bibliotheks Udlaan forfattet Plan, hvori ogsaa fastsættes, at denne Bogsamling o. s. v. ei til Noget skal gaae i Arv. Denne Konfirmation er, under 28 Marts d. A., gratis meddeelt. Ogsaa har Landhuusholdningssekskabet, efter at være fra Cancelliet gjort opmærksomt paa denne Mands Gavnelyst, for dette nyttige Anlæg tilkjendt ham

den,

den, i denne Henseende, udlovede høieste Præmie af dets 3die Guldmedallie.

Den 26 Marts har Hs. Majestæt allernaadigst befalet: at endnu 50 Gavnne Brænde skulle uddeles til Staden Kjøbenhavns fattige og meest trængende Indvaanere.

I en Indberetning til det danske Cancellie fra Bisoppen over Skalhøfts Stift, om hans Bispræsts i Narsgarvalls Sysfel, i Mæret 1798, indeholdes adskillige detallierede Bemærkninger angaaende Sognenes Mandtal og Indvaanernes Oplysning, der, som ei ubetydelige statistiske Efterretninger om det langt fraliggende Island, synes at fortjene offentligen at bekjendtgjøres. De ere følgende:

I Kalfhøllt-, Haf- og Næs-Sogne leve 311 Mennesker, hvoraf 235 læse i Bog, og 221 ere konfirmerede. I Eivindarholum-, Steinum- og Ekogum-Sogne leve 439 Mennesker, hvoraf 351 læse i Bog, og 331 ere konfirmerede. I Høllt-Sogn leve 313 Mennesker, hvoraf 264 læse i Bog og 215 ere konfirmerede. I Støredal-Sogn er 181 Mennesker, hvoraf 132 læse i Bog og 102 ere konfirmerede. I Eivindarmules-, Hlidarenda- og Teige-Sogne leve 290 Mennesker, hvoraf 243 læse i Bog og 213 ere konfirmerede. I Breiðabólstað-Sogn leve 457 Mennesker, hvoraf 372 læse i Bog

i Bog og 242 ere konfirmerede. I Krofs- og Bodm-
lastade Sogne leve 427 Mennesker, hvoraf 390 læse i
Bog og 321 ere konfirmerede. I Skumstade- og Sto-
rolfshvol- Sogne ere 301 Mennesker, hvoraf 263 læse
i Bog og 193 ere konfirmerede. Imellem de tvende der-
værende Kirker er, efter Biskoppens Maalende, foruden
en meget slem Bei af henimod 4 Mil, en Elv Thveraa
kaldet, der, formedelsst den store Tilvært, samme for 3
Har siden har faaet fra en anden Elv Markarflot, er
bleven yderst farlig at tage over baade Vinter- og Som-
mer-Dage. I Odde Sogn leve 334 Mennesker, hvor-
af 280 læse i Bog og 222 ere konfirmerede. I Kell-
dur- og Gunnarsholt-Sogne leve 197 Mennesker, hvor-
af 150 læse i Bog og 124 ere konfirmerede. I Ar-
bai-, Marteinstunge- og Hoga-Sogne leve 276 Men-
nesker, hvoraf 228 læse i Bog og 196 ere konfirmeres-
de. I Klofe-, Skard- og Storuvalle-Sogne leve 329
Mennesker, hvoraf 273 kunne læse i Bog og 223 ere
konfirmerede.

I Følge kongelig Resolution af 14 d. M. ere samt-
lige Lotser i Danmark beordrede, paa egen Bekostning
at anskaffe sig hver et støbt Messing-Skildt med en kon-
gelig Krone, samt Bogstaverne F.L. for de Faste og R.L.
for Reserve-Lotserne, hvilke Skildter de skulle bære i et
Baand i et Knaphul paa Brystet, naar de forrette Lots-
Tje.

Tjenesten. Ligeledes ere Lots-Ølbermtændene i Danmark beordrede at bære Uniform efter den approberede Tegning, nemlig en mørkeblaa Kjole med bredt Overflag, to Rader Anker-Knapper, rød Krave, blaae Opflag at knappe paa Siden med to Knapper, og Undersoder af Mellemblaat, uden dog at være bundne til nogen vis Underflædning, og endeligt en rund sort Hat med Guldgallott om Pussen, samt, naar de bære Overkjole, da den aldeles blaae med Ankerknapper i.

Efter at have meddeelt den kongelige Quarantæne-Kommission den Esterrethning om Pestens hestige Udbrud i Konstantinopel, som er anmeldt i dette Blads 11 No. S. 166, og at have erhholdet sammes Betænkning denne Sag angaaende, har Cancelliet, under Dags Dato, tilskrevet saavel Departementet for de udenlandske Sager, som General Land-Oekonomi- og Kommerce-Kollegiet: at, da Plakaten af 17 Juli 1782 er sat i Udøvelse, synes det ikke, at der for det Første, i denne Henseende, kan behøves anden Forsigtigheds-Anstalt, med mindre det skulde findes fornødent, dels at erindre alle Konsuler og andre hidhenhørende offentlige Embedsmænd i og ved Middelhavet, altsaa ogsaa i Levante, om, nøie at overholde bemældte Plakats Efterlevelse, dels i Betragtning af den megen Samqvem, som for nærværende Tid har Sted baade til Lands og Blands mellem

det

det russiske og tyrkiske Rige paa den ene Side og de italienske og tyrkiske Lande paa den anden Side, at forandlede, at de danske Gesandtskaber i Petersborg og Wien havde deres Opmærksomhed henvendt paa Pesten og pestagtige Sygdomme i hele Levanten og de til det tyrkiske Rige stødende europæiske Lande, og her indberette, hvad der desangaaende passerer; hvorefter Cancelliet har overladt til disse Kollegier at træffe de Foranstaltninger, som fra sammes Side, i denne Henseende, maatte agtes nødvendige.

Da Cancelliet har bragt i Erfaring, at der, under et, for vedkommende Forligelses-Kommission indgaaet, Forlig tillige er vedtaget Pandsættelse af Debtors Eiendomme til Kreditor, saa har bemældte Kollegium, i den Anledning, efter derom ført Brevverxling med Rentekammeret, under Dags Dato, tilfrevet Stiftamtmanden over Aggershuus Stift, at ovenmældte ved dette Forlig vedtagne Pandsættelse ikke kan medføre Hæftelse som Pant, med mindre en særskildt Panteforskrivning paa anordnet stemplet Papir udstedes.

I Anledning af en indkommen Forespørgsel, om hvorvidt Fundatserne for Slagelse og Helsingørs Hospitaller, samt Duebrodre-Kloster, skal, i Henseende til Uddelingen af de Kostpenge, som ere tillagte Disciplene udi
de

de vedkommende latinske Skoler, ansees have ved Skole-Forordningen af 11 Mai 1775 dens 72 §, har Cancelliet, under 22 Marts d. A., tilskrevet Biskoppen over Sjælands Stift, at fornævnte Fundatser bør, som specielle Love, der ikke ved en almindelig Lov kan høves, i dette Tilfælde staae ved Magt.

Pedige Embeder.

Under det danske Cancellie: Urlands Sognefald i Bergens Stift, 107 Rdlr. 12 Sk.; Bøsse residerende Kapellani i samme Stift, 310 Rdlr.; Schieberg residerende Kapellani i Aggershuus Stift, 106 Rdlr.; Eræstjøbings residerende Kapellani paa Eræe under Gyens Stift, 200 Rdlr.

Befordringer og Afgang.

Under det danske Cancellie: Den 28 Marts er Rand. Theol. P. Wilhielm konfirmeret til Personel-Kapellan for Jdestrup Menighed paa Falster.

Under det tydske Cancellie: Den 21 Marts er Rand. Theol. N. Michaelsen konfirmeret til Kantor og første Skolelærer i Oldenborg.

Under Departementet for de udenlandske Sager: Den 24 Jan. er Don Antonio Cano Manuel i Madrid beskikket til kongelig Advokat for de danske Processager i Spanien. Den 21 Marts er Cancellieraad J. Pehrson, efter Ansøgning, i Naade entlediget fra
sit

fit hidtil hafte Embede, som anden Sekretær i Departementet for de udenlandske Sager.

Under Rentekammeret: Den 26 Marts er Fogden for Finmarkens Fogderi, P. S. Due, efter Ansøgning, i Naade og med Pension forlovet fra Embedet til næstkommende 8 Juni, og den første Koplist i det søndensjeldske Rentefriver-Kontor under Rentekammeret, P. C. Wolner, udnævnt til Foged for bemældte Fogderi fra samme Tid; ligeledes er Amtmanden for Finmarkens Amt, O. H. Commerfeldt, udnævnt til Amtmand for Romsbals Amt, i afgangne Etatsraad Hammers Sted, og Stiftamtmanden for Christiansands Stift, Greve O. J. Moltke, samt Amtmanden for Segeberg Amt, C. F. Baron v. Brockdorff, udnævnte til Kammerherrer.

Under Oeconomie- og Commerce Collegium: Den 19 Marts er den hidtil værende danske Konsul i Livorno, Stephen Boy, fra dette Embede afskediget, og Kjøbmand J. C. Ulrich befuldmægtiget til, ad interim, at forestaae Konsulatet paa bemældte Sted.

Under Admiralitetet: Den 31 Januar er Koplisten i Equipage-Kontoret, C. Tielsen, ansat til Guldmægter i Toldhuusfriver-Kontoret, og K. J. Ravn i hans Sted til Koplist.

At denne Tidende udgives ugentligen eet Nummer, der forsendes med de vidende Posten til Norge, de danske Provindser og Hertugdømmene.